

Förord till nätupplagan

Avgränsningen

Jag hade från början tänkt mig att enbart behandla kungens yrkesroll – en sorts modern kungaspegel. Om nu kungen inte regerar – vad gör han egentligen? Men diskussionen om Thomas Sjöbergs biografi Den motvillige monarken fick mig att inse att kungens person var lika viktig som det han uträttar. Nyåret 2010/11 startade jag därför om hela projektet som en regelrätt biografi 1946-2013. Under arbetet läste jag även biografier om resten av kungahuset. Dessa var så häpnadsväckande usla att de inte gick att använda som referenser. Biografien utvidgades därför till att omfatta kapitel om kungens föräldrar, hans systrar, drottning Silvia, barnen, prins Bertil och prinsessan Lilian. Det blev till slut 69 kapitel, tre bilagor & drygt 1600 källhänvisningar fördelade på nio avsnitt:

- Närmaste släkt.
- 1946-1976. Uppväxt & monarkins ställning.
- 1943-1976. Silvia Renate Sommerlath.
- 1973-1996. Regeringstiden I.
- 1996-2013. Regeringstiden II.
- Privatpersonen.
- Pressrelationerna.
- Barnen
- Slutsatser.

Detta var mer än jag förväntat mig och gjorde biografien så gott som omöjlig att publicera i sin nuvarande form. En kommentar: Del 1 omfattar CG's liv 1996-2013 (40 år i ämbetet). Del 2 omfattar CG's liv 1996-2023 (50 år i ämbetet), men innehåller inte särskilt mycket ny information om hans liv & gärning.

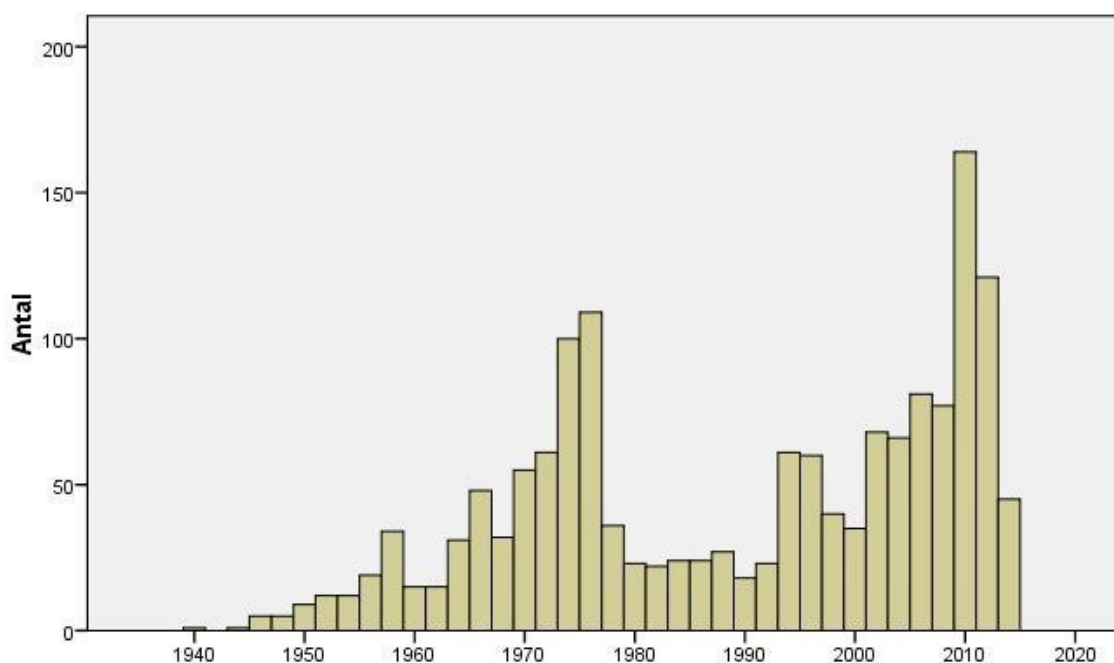
Källorna

Släkten Bernadottes familjearkiv – 400 hyllmeter – finns i en depå på Ulriksdals slott. Ingen av de biografier som publicerats om dagens kungahus utnyttjar material därifrån. Det som nämns är att författare fått tillgång till privata fotoalbum, klippböcker och beviljats intervjuer. Jag själv har dammsugit olika källor på denna typ av information och även letat i arkiv. Eftersom kungahuset är Sveriges hårdast bevakade institution har det gett oväntat god utdelning. Att det inte gjorts förr beror nog på att det är så arbetskrävande. Det tog mig fem år på heltid. ”The truth is out there”, men den är väldigt utspädd.

Informationssökningen var i första steget bred men smalnade efterhand. Den gjordes genom: (1) Kungliga biblioteket, Stockholms & Uppsala universitetsbibliotek, Riksdagsbiblioteket – Biografier, memoarer, standardverk, utredningar, forsknings-rapporter, interna pm, brev m m. (2) Internet – Udda information, internrapporter, bilder & skvaller. (3) Ett urval dags- och veckotidningar – All möjlig information. Eftersom tidningar & tidskrifter inte blir sökbara på internet förrän efter 1996 innebar det att bläddra igenom ungefär 400 årgångar 1946 och framåt för hand. (4) Mediarkivet – Ett par hundra timmar bild- och ljudfiler från SR, SVT, TV4 & publicistklubben. (5) Riksdagens arkiv, Utrikesdepartementets arkiv, Riksarkivet, Krigsarkivet, Stadsarkivet, Arbetarrörelsens arkiv, Sifos arkiv, statsförvaltningen, hovstaterna m fl. (6) Ett mindre antal telefonintervjuer och skriftliga frågor med blandat resultat.

Cirka hälften av uppgifterna kommer från dags- och veckotidningar. Veckotidningarna har dåligt rykte som källor men om någon namngiven person ger en intervju får man förutsätta att tid, plats och referat är korrekta. Jag undviker anonyma källor, uppgifter som förnekats av föremålet, obegripligt välinformerade journalister & information från långt senare. Texten litar jag mera på Titta Wachtmeisters egen dementi i Hänt i Veckan 1972 att förhållandet mellan henne och kronprins Carl Gustaf inte existerar än när Lena Rainer 1996 citerar en anonym "oantastlig" källa om motsatsen. Ambitionen har varit att källorna skall ligga så nära händelserna i tid som möjligt. Datum för källhänvisningarna är i enlighet därmed någorlunda jämnt fördelade över perioden 1946-2013 med två toppar bröllopsåren 1976 och 2010 (figur 1). Detta skall inte tolkas som att allting då handlade om bröllopen. En mängd annat diskuterades.

Figur 1. Frekvensfördelning för publiceringsdatum av samtliga källhänvisningar. (N≈1600.)

Innehållet

Eftersom kungens uppväxt varit så speciell är det svårt att leva sig in i hans psykologi. Jag har bedömt det ha ett egenvärde att följa honom så noggrant i spåren som möjligt för att förstå hans livssituation och hur han fungerar. Den vetenskapliga termen är "lived experience". Den litterära termen är "point of view". Metoden är i regel samtida direktcitater. Nackdelen är att det ganska avsevärt förlängt biografien.

När informationen är sparsam eller saknas har det ofta varit svårt att begripa vad som pågår. Jag har då gång på gång skrivit om kapitlen allteftersom jag hittat ny information. Den tekniska termen är "hermeneutiska tolkningscirkel" – man återkommer till problemet ända till dess tolkningen stabiliseras. Ett sådant fall har varit vad som egentligen inträffade under Sigtunatiden. Mina och andras tolkningar har spretat åt en mängd håll och det

dröjde månader innan jag samlat på mig tillräckligt med uppgifter. Det är i sådana fall jag har gjort intervjuer.

Det politiska moras som är Torekovkompromissen påverkar hur kungens yrkesutövning skildras. När kronprinsessan Victoria höll sitt hyllningstal årsdagen av kung Carl Gustafs 40 år på tronen sade hon ungefär att hans insats varit att få Torekovkompromissen att fungera i praktiken och att hon främst beundrat hans uthållighet. Biografin konkretiserar detta så långt det går. Min egen inställning är att oavsett om kungen formellt ”står över partierna” har han en konstitutionell funktion och driver allmänpolitiska frågor. Det kan inte ha undgått någon att detta gjort honom omstridd.

Fortsättningen

Det finns både fördelar och nackdelar att som jag arbeta ”utanför systemet”. Fördelen är framförallt att man som pensionär sitter i sitt elfenbenstorn och slipper ta hänsyn till någon. Nackdelen är att det inte finns några kolleger som är bollplank och håller ett vakande öga på en. Man lär sig snabbt i forskarvärlden att man fungerar som ett kollektiv. Jag behöver en referensgrupp – men ämnet är för smalt & det finns ingen svensk tradition av akademiska biografier om levande personer. Det näst bästa alternativet är att publicera kapitlen på nätet. Den som känner sig manad att bidra till en rimlig beskrivning av den svenska efterkrigsmonarkin är välkommen.

Stockholm den 31 december 2013

/ Erik Söderman /

Adress:

Fil dr Erik Söderman; Odengatan 40, 3tr; SE-113 51 Stockholm; Sweden

Tel: +46 08 612 96 71; 070 440 39 72

epost@eriksoderman.se